

**CUMHURİYETİN 100. YILINDA
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE HUKUK
SEMPOZYUMU
(11 Aralık 2023)**

ÖZET BİLDİRİ KİTABI

Cumhuriyetin 100. Yılında

Sürdürülebilirlik ve Hukuk Sempozyumu

11 Aralık 2023-Çevrimiçi

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Turan Yıldırım

Prof. Dr. Zehreddin Aslan

Prof. Dr. Bihterin Dinçkol

Prof. Dr. Billur Yaltı

Prof. Dr. Sibel İnceoğlu

Prof. Dr. Gül Üstün

Doç. Dr. Nuray Aşçı Akıncı

Dr. Öğr.Üyesi Bige Açımız

Düzenleme Kurulu

Dr. Öğr. Üyesi Ebru Zeybek Cebeci

Dr. Öğr.Üyesi Nuray Sümer

Arş. Gör. Ali Bulut

Sürdürülebilir bir geleceğin şekillendirilmesi noktasında devletlerin, kurumların, bireylerin ayrı ayrı sorumlulukları bulunmaktadır. Üniversiteler, sürdürülebilirlik konusunda toplumda bilgi ve bilinç oluşturma, yeni nesillere bu değerleri aşılama ve toplumda sürdürülebilir gelişmeyi teşvik etme konusunda önemli bir role sahiptir.

Sürdürülebilirlik, en yalın anlatımla günümüz ihtiyaçlarını karşılarken gelecekteki nesillerin ihtiyaçlarını da göz önünde bulunduran, çevresel, ekonomik ve sosyal boyutları bulunan kapsamlı bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın temelinde, kaynakların dengeli kullanımı, ekosistemin korunması ve toplumsal refahın sürdürülmesi yer almaktadır. Bir başka ifadeyle sürdürülebilirlik olgusu ile çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla insanlığın uzun vadeli refahı ve gezegenimizin korunması hedeflenmektedir. Hukuk ise, toplumda adaletin, eşitliğin sağlanması ve çevresel politikaların uygulanmasında temel rol oynaması bakımından sürdürülebilir kalkınma için önem arz etmektedir. Bu yönüyle hukukun üstünlüğü, sürdürülebilir bir geleceğin inşası için gerekli adil ve şeffaf bir yönetim anlayışının da garantisi niteliğindedir.

Cumhuriyetimizin ilk yıllarından itibaren, bilimin ve akılcı düşüncenin rehberliğinde, birçok alanda reformlar yapılmış ve modern bir devletin temelleri atılmıştır. Bu başarıların devamlılığı için sürdürülebilirlik ve hukukun önemi ön plana çıkmaktadır. Sürdürülebilirlik ve hukukun kesişim noktasında geleceğimizi şekillendiren kritik konuların ele alındığı bu sempozyumun hem mevcut zorlukların üstesinden gelmemizde hem de daha adil ve sürdürülebilir bir gelecek inşa etmemizde bize yol göstereceğini umuyoruz.

Cumhuriyetin 100. Yılında
Sürdürülebilirlik ve Hukuk Sempozyumu
Düzenleme Kurulu

TUĞLADAN YEŞİLE: SÜRDÜRÜLEBİLİR BİNALARIN HUKUKİ ÇERÇEVESİ

***Ali Bulut**

Bu bildiride, sürdürülebilir bina olarak ya da yeşil bina olarak bilinen yapıların hukuki çerçevesi uluslararası standartlar ve yerel uygulamalar bağlamında ele alınacaktır. Bildiride sürdürülebilir binalar, hem geleneksel anlamda idare ve imar hukuku bağlamında hem de halihazırda Türkiye gündeminde olan emisyon ticaret sistemi çerçevesinde değerlendirilecektir.

Bildirinin başlangıcında, sürdürülebilir binanın tanımları ele alınarak bu kavramın çevre ve imar hukuku bağlamında ne anlama geldiği açıklanmaya çalışılacaktır. Daha sonra Enerji Verimliliği Kanunu, Yenilenebilir Enerji Kanunu ve Binalar ile Yerleşmeler için Yeşil Sertifika Yönetmeliği gibi düzenlemeler incelenerek sürdürülebilir bina kavramının hukuki altyapısı değerlendirilecektir. Bu kapsamda mevzuatta bulunan eksiklikler ve uyumsuzluklar da kavramsal çerçeve ile birlikte dile getirilmeye çalışılacaktır. Devamında ise Türkiye'de sürdürülebilir bina konseptinin uygulamadaki durumu detaylandırılarak, devletin bu alandaki yetki ve sorumlulukları tartışılacaktır. Bildirinin ilk bölümünün son başlığında sürdürülebilir bina kavramının uluslararası çevrede nasıl şekillendiği ele alınacak ve LEED, BREEAM gibi uluslararası sertifikasyon sistemleri kısaca açıklanacaktır. Buradan hareketle devletlerin ve yerel yönetimlerin sürdürülebilir binaları kullanarak çevresel sürdürülebilirliği artırmaya yönelik belirlediği iki temel yöntem olan; teşvik ve özendirme yöntemi ile zorunluluk yöntemi değerlendirme konusu yapılacaktır. Teşvik ve özendirme yönteminin başlıca örneği finansal teşviklerdir. Ayrıca imar hukukuna özgü teşvik usulleri olarak nitelendirilebilecek hızlandırılmış idari onay ve ruhsat prosedürleri ile daha yüksek emsal (Kat Alanı Katsayısı) tanınması gibi uygulamalar da bulunmaktadır. Zorunluluk getiren düzenlemeler ise genelde İdare Hukuku bakımından kolluk usulleri şeklinde somutlaşmaktadır. Örneğin karbon salınımı yüksek olan ticari binaların sürdürülebilir bina sertifikası almasının zorunlu tutulması veya inşaatlarda kullanılan malzeme ve yöntemler bakımından belirli standartlar getirilmesi bu nitelikteki düzenlemelerdir.

Bildirinin ikinci bölümünün ana teması, iklim değişikliğiyle mücadelede sürdürülebilir binaların rolü hakkındadır. Bu kapsamda öncelikle sürdürülebilir binaların doğrudan çevresel etkilerinden bahsedilecektir. Sürdürülebilir binalar enerji tasarrufu yaparak, toksik olmayan malzemeler kullanarak kirliliğinin ve sera gazı emisyonunun azaltılmasını sağlamaktadır. Sürdürülebilir binaların ikinci faydası ise emisyon ticaret sistemi bakımından ortaya çıkmaktadır. Sürdürülebilir binalar, belirli bir standartın üzerinde karbon azaltımı sağlıyorsa, bu durum karbon kredisi üretimi noktasında fayda sağlayabilmektedir. Bu krediler ise emisyon ticareti piyasalarında satılabilmekte veya başka projelerde kullanılabilir. Ayrıca sürdürülebilir binalar karbon kredisi tahsisi noktasında yeni bina inşa ve imar faaliyetlerine rezerv oluşturulmasına ilişkin uygulama bakımından da emisyon ticaretini etkilemektedir.

* Araştırma Görevlisi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Anahtar kelimeler: Sürdürülebilir Bina, Yeşil Bina, İmar Hukuku, Teşvik ve Özendirme, Emisyon Ticaret Sistemi, Karbon Kredisi

FROM BRICK TO GREEN: THE LEGAL FRAMEWORK FOR SUSTAINABLE BUILDINGS

*Ali Bulut

This paper will address the legal framework for structures known as sustainable or green buildings in the context of international standards and local practices. It will evaluate sustainable buildings both in the traditional sense under administrative and zoning law, and within the framework of the emissions trading system currently on the agenda in Turkey.

The paper begins by discussing the definitions of a sustainable building, explaining what this concept means within the context of environmental and zoning law. It then examines regulations such as the Energy Efficiency Law, Renewable Energy Law, and the Green Certificate Regulations for Buildings and Settlements, assessing the legal foundation of the sustainable building concept. This section will also address the deficiencies and inconsistencies in the legislation within the conceptual framework. Following this, the current state of sustainable building practices in Turkey will be detailed, discussing the government's authority and responsibilities in this area. The first section concludes by examining how the concept of sustainable buildings is shaped internationally, briefly explaining international certification systems like LEED and BREEAM. From this point, the paper evaluates two main methods determined by states and local governments to increase environmental sustainability using sustainable buildings: the incentive and encouragement method and the compulsory method. The primary example of the incentive and encouragement method includes financial incentives. Additionally, specific incentives in zoning law, such as expedited administrative approval and licensing procedures and the granting of higher Floor Area Ratios, are discussed. Compulsory regulations usually manifest in administrative law as enforcement procedures, for example, mandating sustainable building certifications for high carbon-emitting commercial buildings or establishing certain standards for materials and methods used in construction.

The second part of the paper focuses on the role of sustainable buildings in combating climate change. It initially discusses the direct environmental impacts of sustainable buildings. Sustainable buildings contribute to reducing pollution and greenhouse gas emissions by saving energy and using non-toxic materials. A secondary benefit of sustainable buildings is apparent in the emissions trading system. If sustainable buildings achieve carbon reduction above a certain standard, this can generate carbon credits. These credits can then be sold in emissions trading markets or used for other projects. Moreover, sustainable buildings also impact emissions trading by establishing reserves for new building construction and zoning activities in terms of carbon credit allocation.

Keywords: Sustainable building, green building, zoning law, incentives and encouragement, emissions trading system, carbon credits

* Research Assistant, Marmara University Institute of Social Sciences

ANAYASA HUKUKU PERSPEKTİFİNDEN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE DEMOKRASİ İLİŞKİSİ

***Oya Boyar**

Sürdürülebilirlik ya da daha yeni bir terim olarak sürdürülebilir kalkınma, pek çok disiplini etkilemiş ve farklı disiplinlerdeki kavramların yeniden yorumlanmasını gerektirmiştir. Anayasa hukuku alanında sürdürülebilirlik, anayasacılık hareketinin önemli bir parçasını oluşturan demokrasi kavramının da yeniden yorumlanmasını gerektirmektedir. Ancak sürdürülebilir kalkınma ve demokrasi ilişkisi çift yönlü olarak ele alınabilir: Buna göre demokrasinin sürdürülebilirliği nasıl etkilediği üzerine düşünülebileceği gibi, sürdürülebilirliğin demokrasiyi nasıl etkilediği de incelenebilir. Bu bildiri kapsamında sürdürülebilirliğin demokrasiyi nasıl dönüştürdüğü üzerine anayasa hukuku çerçevesinde bazı gözlemlerde bulunulacaktır.

Demokrasi öncelikle modern anayasal devletlerin yönetimleri açısından ilahi egemenlik kuramlarının yerini alan yegâne meşruluk kaynağı olması itibarıyla önemlidir; ancak millet adına da olsa belli bir zamanda oy kullanan yurttaşların menfaatlerinin kısa vadede temsiline yönelmiştir. İkinci olarak kuramsal düzlemde demokrasi çoğunlukla ya özgürlüğe ya da eşitliğe dayandırılmıştır. Sürdürülebilirliğin belirlediği ya da etkilediği özgürlük alanı ise liberal anayasacılığın doğduğu döneme göre bir yanıyla daha sınırlıdır, çünkü sürdürülebilirliği bireysel etik / bireysel haklar söylemini aşarak daha sosyal hatta ekolojik etik temelinde ve bunları destekleyen hak grubuyla tanımlamaktadır. Hak sahipleri açısından ise özgürlük alanı daha geniştir, çünkü sadece bugün yaşayanların özgürlüklerini değil, gelecek kuşakların haklarının korunmasını da gerektirmektedir. Dolayısıyla demokrasinin dayandığı temel olarak özgürlüğün yeniden yorumlanması gerekmektedir. Aynı husus eşitlik kavramının yorumu için de geçerlidir. Bu inceleme de ancak sürdürülebilirliğin üç ayağının (çevresel koruma, sosyal adalet, ekonomik gelişme) demokrasinin temellerini ayrı ayrı nasıl etkilediğini açıklayarak gerçekleşebilir. Ayrıca sürdürülebilirliğin, demokrasinin sadece ulusal olmaktan çıkarılarak, uluslararası hale getirilmesini talep ettiğini de unutmamak gerekmektedir. Bu ada demokrasinin yerel, ulusal ve uluslararası sıfatlarını almasına neden olmaktadır.

Sürdürülebilirliğin gerekleri hukuk sisteminin ve özellikle anayasal sistemin şu anki mekanizmalarıyla karşılanabilir mi? 1982 Anayasası'nın 11 ve 12. maddelerinin yazımının özgürlüğün daha sosyal ve ekolojik yorumlarına izin verdiği iddia edilebilir. Bunun dışında Anayasa'da sürdürülebilirlik ve özellikle de sürdürülebilir demokrasi açısından tartışılması gereken çeşitli madde ve kurumlar bulunmaktadır. Bu kapsamda sürdürülebilir demokrasinin bir yönüyle hukuk sisteminde var olan kurumların amaçlarına uygun biçimde işlemesine bağlı olduğu vurgulanacak, diğer yönüyle de 1982 Anayasası'nın sürdürülebilir demokrasi açısından taşıdığı eksiklikler incelenecektir. Sürdürülebilir kalkınma bir hukuk disiplini haline dönüşecekse bunun en kolay yolu, bu kavramın bir anayasa değişikliği yoluyla Anayasa'ya konulması olacaktır. Ancak bu kavramın hayata geçmesi, ekonomi anlayışına paralel olarak özgürlük / etik / ödev ve sorumluluk anlayışına dair zihniyet dönüşümünü gerektirmektedir.

* Doç. Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı, oboyar@marmara.edu.tr.

Ancak zihniyet değişimi anayasa değişikliğinden hatta anayasayı baştan yapmaktan daha zordur.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, Demokrasi, Özgürlük, Anayasa, Sosyal Adalet

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN SUSTAINABILITY AND DEMOCRACY FROM A CONSTITUTIONAL LAW PERSPECTIVE

***Oya Boyar**

The concept of sustainability, or sustainable development as it is more recently termed, has gradually influenced various academic disciplines, necessitating a conceptual reinterpretation. Within constitutional law, sustainability prompts a reevaluation of “democracy” as an integral aspect of the constitutional movement. The relationship between these terms can be explored in two distinct ways: one might examine the impacts of democracy on sustainability, or alternatively, the influence of sustainability on democracy. This paper aims to explore how the concept of democracy is transformed under the influence of sustainability.

Historically, the term “democracy” has played a crucial role in the quest to surmount theories of theological sovereignty by shifting the source of legitimate political power. Initially, the historical significance of the term was grounded in the protection of the immediate rights or privileges of the voter’s generation. Furthermore, democracy is defined either by the terms “freedom” or “equality” within political theory. In one aspect, the realm of freedom defined by sustainability is more constrained compared to the era of the birth of the modern liberal constitutional movement, which was based on the concept of individual rights, because sustainability regards freedom as a social and even ecological concept. Nonetheless, the principle of sustainability advocates for a broader community regarding rights holders, as it addresses not only current generations but also aims to guarantee the rights of future generations. Consequently, a reinterpretation of the concept of freedom as a foundation of democracy seems imperative. The same necessity applies to the reinterpretation of equality. Such an endeavor necessitates a thorough examination of the three pillars of sustainability—environmental protection, social justice, and economic development—and their impact on the fundamental concept of democracy. Moreover, sustainability demands more collective efforts at both national and international levels, and this requirement can only be fulfilled through a global interpretation of democracy. This evolution in the concept of democracy introduces a new tripartite division in democratic theory, specifically between local/national and international democracy.

Can the principles of sustainability be fulfilled by the existing legal frameworks, particularly within the Constitution? It is possible to contend that the articulation of Articles 11 and 12 in the 1982 Constitution permits broader social and ecological interpretations of freedom. Furthermore, numerous articles and institutions within the Constitution warrant assessment concerning sustainability, with a particular focus on sustainable democracy. In this discourse, it is highlighted that sustainable democracy is contingent upon the effective operation of legal institutions in alignment with their constitutional objectives, such as freedom, equality, and the separation of powers. Concurrently, it is imperative to recognize the deficiencies of the 1982 Constitution regarding sustainable democracy. Should sustainable development evolve into a distinct legal domain, its integration into the Constitution via an amendment would be the most straightforward approach. However, actualizing this concept necessitates a paradigm shift in the perception of freedom / ethics / duty and responsibility, alongside the embrace of a sustainable economic framework. Nevertheless, altering societal mindset presents a greater challenge than amending the Constitution or its adoption.

* Assoc. Prof. Dr., Department of Constitutional Law, Faculty of Law, Marmara University, oboyar@marmara.edu.tr.

Keywords: sustainability, democracy, freedom, constitution, social justice

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMAYI SAĞLAMADA ŞEHİRLERİN ROLÜ

***Meltem Sarıbeyoğlu Skalar**

Tüm dünyada, özellikle de gelişmekte olan ve en az gelişmiş ÷lkelerde, şehirleşme, şehir kalkınması ve kentsel dönüşüm gerek bilimsel gerekse de siyasi tartışmaların konusu olmaktadır. Şehirler hızla gelişirken çevrenin tahrip edilmesi birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Özellikle şehirde yaşayanların hayat kalitesinin düşmesi, sağlıkla ilgili sorunlar ve çevresel görünümün bozulması bunların başında gelmektedir. Diğer yandan şehirleşme ve şehir alanlarının kalkınması ekonomik kalkınmanın yanı sıra ilerlemek zorundadır, zira hızla gelişen şehirlerde başlıca gerekliliklerden biri yeterli sayıda iş olanağı sağlanmasıdır. Ekonomik kalkınmayı amaçlayan şehirler bir yandan yeni yatırımları çekmeyi ve diğer yandan yeni iş alanları yaratmayı amaçlarken, şehirde yaşayanların sosyal haklarını da temin etmek zorundadır. Böylece, çevrenin korunmasına ve insan haklarına saygılı bir ekonomik kalkınma anlayışı sürdürülebilir kalkınma kavramı ile ifade edilmeye başlamıştır. Gündem 21, Rio+20 Sonuç Belgesi ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri gibi önemli *soft-law* enstrümanlar, gerek gelişmekte olan ÷lkelerin geniş, yoksul ve büyüyen şehirlerinin gerekse de gelişmiş dünya şehirlerinin sürdürülebilir kalkınma amaçlarına gönderme yapmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinden 11'incisi şehirlerin kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir olmasını öngörmektedir. Böylece sürdürülebilir kalkınma kavramı hükümetlere ve yerel yönetimlere, şehirlerin kalkınmasını planlarken son derece değerli ölçütler sunmaktadır. Ancak yine de sürdürülebilir kalkınma kavramının anlamına ve uygulanmasına ilişkin belirli ölçütler benimsenmediği sürece kavram muğlak görülebilmektedir. Uluslararası Hukuk Derneği'nin bu kavramın anlamını açıklığa kavuşturma çabası, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda da dağıtıma çıkarılan Sürdürülebilir Kalkınmaya İlişkin Uluslararası Hukuk İlkeleri Yeni Delhi Bildirgesi ile somutlaşmıştır. Bildirgede yer alan entegrasyon ilkesi sürdürülebilir kalkınma kavramının temelinde yatmaktadır ve ancak bu ilkenin tam olarak uygulanması yoluyla sürdürülebilir kalkınma başarılacaktır. Bu doğrultuda tebliğde, sürdürülebilir kalkınmanın entegrasyon ilkesi doğrultusunda ele alınması yoluyla, şehirlerin kalkınmasına uygulanan ölçütler tespit edilmektedir. Araştırmanın sonuçları şöyle özetlenebilir: 1972 Stockholm Bildirgesi'nden bu yana sürdürülebilir kalkınma kavramı uluslararası siyasetin odak noktasında olmuştur. Entegrasyon ilkesi sürdürülebilir kalkınmanın kalbinde yer almaktadır ve sürdürülebilir kalkınma ancak entegrasyon ilkesinin tam anlamıyla uygulanması yoluyla sağlanabilir. Şehir yönetimlerinin (özellikle belediyeler) kendi şehirlerinde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması açısından önemli bir rolü bulunmaktadır. Nitekim uluslararası hukuk belgelerinde şehir yönetimlerine gönderme yapılmıştır. Bu doğrultuda, şehir yönetimi, sürdürülebilir şehir kalkınmasını sağlamak için kalkınmanın ekonomik, çevresel ve sosyal

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı, meltem.saribeyoglu@marmara.edu.tr.

boyutlarının birini diğere feda etmeyen entegrasyon ilkesini benimsemeli ve uygulamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Hukuk, Sürdürülebilir Şehir Kalkınması, Yerel Yönetimler, Entegrasyon İlkesi.

THE ROLE OF CITIES IN ACHIEVING SUSTAINABLE DEVELOPMENT

*Meltem Sarıbeyoğlu Skalar

In all parts of the world, especially in developing and least developed countries, urbanization, urban development, and urban transformation are subjects of both scientific and political debates. As cities rapidly grow, environmental degradation accompanies them, leading to various challenges. Issues such as declining quality of life for urban residents, health-related problems, and deteriorating environmental aesthetics are prominent. Additionally, urban areas must progress economically alongside their development. Ensuring sufficient employment opportunities becomes crucial in rapidly expanding cities. While cities aim for economic growth by attracting new investments, they must also secure the social rights of their inhabitants. Thus, sustainable development is characterized by an economic approach that respects environmental preservation and human rights. Instruments like Agenda 21, the Rio+20 Outcome Document, and the Sustainable Development Goals underscore the importance of sustainable urban development for both developing countries with large, impoverished, and growing cities and developed world cities. The 11th Sustainable Development Goal specifically envisions cities as inclusive, safe, resilient, and sustainable. Consequently, sustainable development provides a valuable framework for governments and local authorities when planning urban development. However, without specific criteria and standards, the concept of sustainable development can remain ambiguous. The International Law Association's efforts to clarify this concept through the New Delhi Principles on Sustainable Development have concretized its meaning. The principle of integration, as outlined in the document, lies at the heart of sustainable development. Only by fully implementing this principle can sustainable development be achieved. In this context, city administrations (especially municipalities) play a crucial role in ensuring sustainable development within their cities. International legal documents also refer to city administrations. Therefore, city authorities should embrace and apply the integration principle, which avoids sacrificing one dimension (economic, environmental, or social) for another, in their pursuit of sustainable urban development.

Key Words: International Law, Sustainable City Development, Local Governments, Integration Principle.

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı, meltem.saribeyoglu@marmara.edu.tr.

İKLİM NÖTR POLİTİKASI VE FRANSA'DAKİ GÖRÜNÜMÜ

***Ebru Zeybek Cebeci**

Küresel ısınma nedeniyle ortaya çıkan iklim krizi dünyayı tehdit eden en önemli sorunlardan birini oluşturmaktadır. İklim krizi günümüzde uluslararası alanda da tartışılır hale gelmiş, çözüme yönelik çeşitli anlaşmalar yapılmıştır. Bu kapsamda en önemli uluslararası düzenlemelerden birinin Paris İklim Anlaşması olduğunu söyleyebiliriz. Paris Anlaşması, 12 Aralık 2015 tarihinde Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçevesi Sözleşmesi 21. Taraflar Konferansı'nda küresel iklim krizine çözüm olması amacıyla imzalanmıştır. COP 21 olarak da adlandırılan bu Konferansta ilk kez bütün ülkeler sera gazı emisyon azaltımı taahhüdünde bulunmuşlardır. Paris Anlaşması 4 Kasım 2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anlaşma, insan kaynaklı sera gazı salınımı nedeniyle oluşan küresel sıcaklık artışını sınırlandırmayı; bu kapsamda gelişmiş ülkelerde sera gazı salınımı mutlak azaltımını, geliştirmekte olan ülkelerdeyse koşullara göre aşamalı olarak azaltımını hedeflemektedir.

Paris Anlaşması sonrasında Avrupa Birliği tarafından anlaşma hedeflerini sağlamaya yönelik çeşitli düzenleyici işlemler yayımlanmıştır. 11 Aralık 2019 tarihinde Avrupa Konseyi tarafından açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında 2050 yılına kadar Birlik üyelerinin iklim nötr politikasına uygun hale getirilmesi ve kirliliğin azaltılmasının hedeflendiği duyurulmuştur. Bu kapsamda iklim nötr politikasının bağlayıcı olması amacıyla Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi tarafından 30 Haziran 2021 tarihinde kabul edilen Tüzükle, iklim düzenlemelerinde değişikliğe gidilmiştir. İnsan kaynaklı sera gazı salınımının aşamalı olarak ve geri döndürülemez şekilde azaltılmasına yönelik bir çerçeve oluşturmak amacıyla hazırlanan Tüzük, Birliğe üye devletleri 2050 yılına kadar iklim nötr olabilmek amacıyla enerji, su kaynakları, tarım, gıda, güvenlik gibi sektörlerde ekosisteme uygun gelişimi teşvik etmekle ve ulusal mevzuatını buna uygun hale getirmekle yükümlü kılmıştır. Birliğin 2030 yılına kadar hedefi, sera gazı salınımını 1990 seviyelerine nazaran %55 oranında azaltmak olarak belirlenmiştir.

Fransa'da "İklim ve Dayanıklılık" Kanunu olarak adlandırılan ve 22 Ağustos 2021 tarihinde imzalanan 2021/1104 sayılı Kanunla, sera gazı emisyonlarının azaltımı ve iklim eylemi hususunda Paris Anlaşması ve Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde verilen taahhütlerin yinlendiği düzenleme altına alınmıştır. Bu kapsamda taahhütlerin gerçekleştirilmesi amacıyla bağımsız bir devlet kuruluşu olan İklim Yüksek Konseyi, periyodik olarak yılda bir kez planlanan tedbirlerin uygulanmasının denetiminden ve her üç yılda bir yerel idarelerin sera gazı emisyonlarında azaltım oranı ve iklim değişikliği planına gösterdiği uyumun değerlendirilmesinden sorumlu tutulmuştur. Kanun çerçevesinde belirli bölgelerde düşük

* Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, ebru.zeybek@marmara.edu.tr.

karbon salınımı olan alanlar yaratılması, fazla kirleten araçların kullanımının metropollerde yasaklanması, belirli uzaklıklarda uçak veya özel taşıt yerine tren kullanımını zorlayıcı tedbirler, eko-vergiler getirilmesi, yapılaşmanın denetlenmesi tüketicilerin ürünlerin çevreye etkisi konusunda bilgilendirilmesi, çevresel kirliliğe neden olan ürünlerin reklamların yasaklanması gibi birçok tedbir ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Ayrıca enerji konusunda elektrik üretim ve depolama kapasitesinin artırılması, hidroelektrik, hidrojen ve biogaz enerjisinin kullanımı desteklenmiş; nükleer reaktörlerin kapatılması zorlaştırılmıştır. Bu düzenlemelerle Fransa'nın ulusal mevzuatında yer alan birçok kanun hükmü değişikliğe uğramış, iklim nötr politikasıyla uyumlu hale gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: İklim Nötr, Küresel Isınma, Sera Gazı, Karbon, Fransa

LA POLITIQUE NEUTRE CLIMATIQUE ET SA VUE EN FRANCE

***Ebru Zeybek Cebeci**

La crise climatique provoquée par le réchauffement climatique constitue l'un des problèmes les plus importants qui menacent le monde. Aujourd'hui, la crise climatique est devenue un sujet de discussion au niveau international et divers accords ont été conclus pour trouver une solution. Dans ce contexte, on peut dire que l'une des réglementations internationales les plus importantes est l'Accord de Paris sur le climat. L'Accord de Paris a été signé le 12 décembre 2015 lors de la 21e Conférence des Parties, Conférence des Nations Unies sur les Changements Climatiques pour apporter une solution à la crise climatique mondiale. Lors de cette conférence, également appelée COP 21, tous les pays se sont engagés pour la première fois à réduire les émissions de gaz à effet de serre. L'Accord de Paris est entré en vigueur le 4 novembre 2016. L'accord vise à limiter l'augmentation de la température mondiale causée par les émissions de gaz à effet de serre d'origine humaine; Dans ce contexte, il vise à réduire les émissions de gaz à effet de serre de manière absolue dans les pays développés et à les réduire progressivement en fonction des conditions dans les pays en développement.

Après l'Accord de Paris, diverses mesures réglementaires ont été publiées par l'Union Européenne pour atteindre les objectifs de l'accord. Dans le cadre du Pacte Vert Européen annoncé par le Conseil Européen du 11 décembre 2019, il a été annoncé que les membres de l'Union s'efforceraient de respecter la politique de neutralité climatique et de réduire la pollution d'ici 2050. Dans ce contexte, la réglementation climatique a été modifiée par le règlement adopté par le Parlement européen et le Conseil de l'Union Européenne le 30 juin 2021, afin de rendre contraignante la politique climatiquement neutre. Préparé pour créer un cadre pour la réduction progressive et irréversible des émissions de gaz à effet de serre d'origine humaine, le règlement vise à encourager un développement respectueux des écosystèmes dans des secteurs tels que l'énergie, les ressources en eau, l'agriculture, l'alimentation et la sécurité et à se conformer à la législation nationale afin de devenir climatiquement neutre d'ici 2050. L'objectif

* Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, ebru.zeybek@marmara.edu.tr.

de l'Union d'ici 2030 est de réduire les émissions de gaz à effet de serre de 55 % par rapport aux niveaux de 1990.

Avec la loi n°2021/1104, dite loi «Climat et résilience» en France et signée le 22 août 2021, les engagements pris dans le cadre de l'Accord de Paris et du Pacte Vert Européen en matière de réduction des émissions de gaz à effet de serre et l'action climatique ont été réitérés. Dans ce contexte, afin de concrétiser les engagements, le Haut Conseil pour le Climat, organisme étatique indépendant, a été chargé de vérifier périodiquement une fois par an la mise en œuvre des mesures prévues et d'évaluer le taux de réduction des émissions de gaz à effet de serre des administrations locales et leur respect du plan sur le changement climatique tous les trois ans. Dans le cadre de la loi, créer des zones à faibles émissions de carbone dans certaines régions, interdire l'utilisation de véhicules très polluants dans les métropoles, des mesures obligeant l'utilisation du train au lieu de l'avion ou des véhicules particuliers sur certaines distances, introduire des écotaxes, contrôler les constructions et informer les consommateurs sur l'impact des produits sur l'environnement, de nombreuses mesures, telles que l'interdiction de la publicité pour des produits polluants, ont été réglementées en détail. En outre, en termes d'énergie, l'augmentation de la capacité de production et de stockage d'électricité ainsi que l'utilisation de l'énergie hydroélectrique, de l'hydrogène et du biogaz ont été soutenues ; l'arrêt des réacteurs nucléaires est devenu plus difficile. Avec ces réglementations, de nombreuses dispositions légales de la législation nationale française ont été modifiées et deviennent compatibles avec sa politique de neutralité climatique.

Mots Clés: Climat Neutre, Réchauffement Climatique, Gaz à Effet de Serre, Carbone, France

KURUMLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK STANDARTLARINDA VERGİ BEYANLARI

***Gülşen Gedik**

Kurumsal sosyal sorumluluk kapsamında raporlama yapan şirketler, genel vergi stratejileri ve uyum yaklaşımları, vergi yönetimi ve kontrol çerçeveleri hakkında bilgiler, vergi risklerine yaklaşımları, vergilerle ilgili kamu politikası destekleyen yaklaşımları ve paydaşlarla ilişki kurma yaklaşımları dahil olmak üzere çok sayıda ögeyi beyan etmelidir. Ayrıca, şirketin tabii olduğu her bir vergilendirme yetkisi için, o yetki alanındaki geliri, ödenen vergileri, tahakkuk eden vergileri, vergi öncesi karı, çalışan sayısını ve efektif vergi oranının yasal orandan neden farklı olduğunu açıklamalıdır.

GRI 207- Vergi 2019 rehberi ise kuruluşların vergiyle ilgili etkileri ve bu etkileri nasıl yönettikleri hakkında bilgi raporlamaları için açıklamalar içerir. Açıklamalar, bir kuruluşun vergiyi nasıl yönettiğine ilişkin bilgilerin yanı sıra gelir, vergi ve ticari faaliyetlerine ilişkin bilgileri ülke bazında sunmasına olanak tanır.

Bu Standart kapsamında bir kuruluş vergiye yaklaşımı, kuruluşun vergi uyumunu ticari faaliyetler ve etik, toplumsal ve sürdürülebilir kalkınma ile ilgili beklentilerle nasıl dengelediğini tanımlar. Kuruluşun vergi ilkelerini, vergi planlamasına yönelik tutumunu, kuruluşun kabul etmeye istekli olduğu risk derecesini ve kuruluşun vergi makamlarıyla ilişki kurma yaklaşımını içerebilir. Bir kuruluşun vergiye yaklaşımı genellikle bir vergi stratejisinde açıklanır, ancak aynı zamanda politikalar, standartlar, ilkeler veya davranış kuralları gibi eşdeğer belgelerde de açıklanabilir.

Raporlama yapan kuruluş, vergi uygulamalarından alınan örnekler sunarak vergiye yaklaşımını açıklayabilir. Örneğin, kuruluş, vergi cennetlerinin kullanımına, kullandığı vergi teşviki türlerine veya transfer fiyatlandırması yaklaşımına ilişkin bir genel bakış sağlayabilir. Bu örnekler, kuruluşun risk iştahını ve kuruluş ve en yüksek yönetim organı tarafından kabul edilebilir ve kabul edilemez görülen vergi uygulamalarını göstermeye yardımcı olur. Kuruluşun bir vergi stratejisi varsa ancak strateji kamuya açık değilse, kuruluş stratejinin bir özetini sağlayabilir. Kuruluşun, Açıklama 207-4'te bildirilenden daha az sayıda kuruluşa veya vergi yargı yetkisine uygulanan bir vergi stratejisi varsa, kuruluş bu stratejiyi bildirebilir ve stratejinin uygulandığı kuruluşları veya vergi yargı bölgelerini listeleyebilir.

Vergiye yaklaşımının sürdürülebilir kalkınma stratejisiyle nasıl bağlantılı olduğunu açıklarken, kuruluş aşağıdakileri açıklayabilir:

* Doç.Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk Anabilim Dalı, gulsen.gedik@marmara.edu.tr.

- Vergi stratejisini geliştirirken vergiye yaklaşımının ekonomik ve sosyal etkilerini dikkate alıp almadığı.
- Faaliyet gösterdiği yargı alanlarında sürdürülebilir kalkınmaya yönelik her türlü kurumsal taahhüt ve vergiye yaklaşımının bu taahhütlerle uyumlu olup olmadığı.

Paydaş katılımı ve vergiyle ilgili bağlantıların yönetimi konusunda raporlama yapan kuruluş aşağıdaki bilgileri raporlayacaktır:

- i. vergi idaresiyle ilişkilere yaklaşımı;
- ii. vergi konusunda kamu politikası savunuculuğuna yaklaşımı;
- iii. Dış paydaşlar da dahil olmak üzere paydaşların görüş ve kaygıların toplanması ve dikkate alınmasına yönelik süreçler

Söz konusu Standart şirketlerin vergi beyanlarında sosyal sorumlulukla ilgili faaliyetleri kapsamında da raporlama yapmayı giderek daha önemsendiğini göstermesi açısından önem taşımaktadır ve gelecek dönemde sosyal sorumluluk faaliyetinde bulunan şirketlerin vergide şeffaflığa uyum dereceleri de artacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, GRI, Vergi

TAX RETURNS OF CORPORATIONS IN SUSTAINABILITY STANDARDS

***Gülşen Gedik**

Companies reporting under corporate social responsibility should disclose a number of items, including their overall tax strategy and compliance approach, information on their tax management and control framework, their approach to tax risks, their approach to supporting public policy on taxes, and their approach to engaging with stakeholders. In addition, for each taxing jurisdiction to which the company is subject, it should disclose income in that jurisdiction, taxes paid, taxes accrued, profit before tax, number of employees, and why the effective tax rate differs from the statutory rate.

The GRI 207 - Tax 2019 guidance includes disclosures for organizations to report information on their tax-related impacts and how they manage these impacts. The disclosures allow an organization to present information on how it manages tax, as well as information on revenue, tax and business activities by country.

Under this Standard, an organization's approach to tax describes how the organization balances tax compliance with expectations related to business operations and ethical, societal and sustainable development. It may include the organization's tax principles, its attitude towards tax planning, the degree of risk the organization is willing to accept, and the organization's approach to engaging with tax authorities. An organization's approach to tax is usually

* Doç.Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk Anabilim Dalı, gulsen.gedik@marmara.edu.tr.

described in a tax strategy, but may also be described in equivalent documents such as policies, standards, principles or codes of conduct.

The reporting organization may explain its approach to tax by providing examples drawn from its tax practices. For example, the organization could provide an overview of the use of tax havens, the types of tax incentives it uses, or its approach to transfer pricing. These examples help illustrate the organization's risk appetite and the tax practices considered acceptable and unacceptable by the organization and its highest governing body. If the organization has a tax strategy but the strategy is not publicly available, the organization can provide a summary of the strategy. If the organization has a tax strategy that applies to fewer entities or tax jurisdictions than reported in Disclosure 207-4, the organization may report that strategy and list the entities or tax jurisdictions to which the strategy applies.

When explaining how its approach to tax is linked to its sustainable development strategy, the organization can explain the following:

- Whether it considers the economic and social impacts of its approach to taxation when developing its tax strategy.
- Any corporate commitments to sustainable development in the jurisdictions in which it operates and whether its approach to tax is consistent with these commitments.

The organization reporting on stakeholder engagement and management of tax-related linkages shall report the following information

- i. its approach to relations with the tax administration;
- ii. its approach to public policy advocacy on tax;
- iii. Processes for collecting and considering the views and concerns of stakeholders, including external stakeholders.

This Standard is important in terms of showing that companies are increasingly reporting on social responsibility activities in their tax returns, and the degree of compliance with tax transparency by companies engaged in social responsibility activities will increase in the coming period.

Key Words: Sustainability, GRI, Tax.

ÇEVRESEL, SOSYAL, KURUMSAL YÖNETİŞİM VE TRANSFER FİYATLANDIRMASI

***Ayhan Selçuk Özgenç**

Sürdürülebilirlik ekseninde çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim (ÇYS) sorunları, şirketlerin iş yapma şeklini son yıllarda giderek daha fazla etkilemektedir. Küresel ölçekte, artan biçimde daha fazla sayıda şirket ve yatırımcının, sürdürülebilirliği önemli iş riskleri ve fırsatları içeren stratejik bir öncelik olarak kabul ettiği görülmektedir.

Birleşmiş Milletlerin belirttiği üzere, çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim yalnızca bireyleri ilgilendiren bir konu değil, aynı zamanda çok uluslu şirketlerin (ÇUŞ), yatırımcıların ve hükümetlerin de stratejik bir önceliğidir. BM girişiminin ardından Avrupa Komisyonu da ÇYS ile ilgili çeşitli direktifler yayınlamıştır. Bu bağlamda ÇYS, ÇUŞ'lerin vergi yönetimini çeşitli şekillerde etkilemektedir.

Örneğin, birçok ulusal hükümet çevresel açıdan sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmek için vergi teşvikleri sağlamaktadır. Bu teşvikler, şirketleri çevre dostu uygulamaları benimsemeye ve vergi yüklerini hafifletmeye teşvik etmektedir. Bir diğer etki alanı ise çevre ve karbon vergileridir. Çok sayıda ülke, yeni AB Karbon Sınırı Ayarlama Mekanizması (CBAM) ve AB Emisyon Ticaret Sistemi revizyonları gibi sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik politikalar uygulamaya koymuştur.

Transfer fiyatlandırması düzenlemeleri, farklı ülkelerdeki çok uluslu şirketler arasında mal, hizmet veya fikri mülkiyet haklarının transferine yönelik olarak emsallere uygun fiyatlandırmayı hedeflemektedir. Emsallere uygunluk ilkesinin uygulanması açısından farklı ülkelerde farklı uygulamalar olsa da OECD Transfer Fiyatlandırması Rehberi küresel transfer fiyatlandırması standartları için ana referans kaynağıdır. ÇSY bakımından rehberin IX. Bölümü (İşletme Yeniden Yapılandırılmalarının Transfer Fiyatlandırması Yönü) özellikle önem taşımaktadır. ÇSY, ulusal hükümetler tarafından izlenen ÇSY politikalarının mali etkileri nedeniyle transfer fiyatlandırmasını da etkilemektedir.

Örneğin, çevre dostu ürünlerin veya teknolojilerin transferi, kullanılan fiyatlandırma yapıları gelir idareleri açısından önem taşımaktadır. Aynı şekilde, ÇUŞ'ler de transfer fiyatlandırması gerekliliklerine uyum sağlamak açısından fiyatlandırma yapılarını uygun karşılaştırılabilir yöntemlerle değerlendirmelidir.

ÇSY, şirketlerin transfer fiyatlandırması politikalarını potansiyel olarak yenilemesini gerektiren bir dizi transfer fiyatlandırması sorununa yol açmaktadır. Bu ÇSY transfer fiyatlandırması sorunlarından bazıları şunlardır; iş modelindeki değişiklikler ve/veya uyarlamalar; büyük yeni ürün maliyetleri ve/veya tasarrufları (örneğin enerji maliyetleri,

* Doç.Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk Anabilim Dalı, ayhan.ozgenc@marmara.edu.tr.

soğutma maliyetleri); yeni ürün ve süreçlerin geliştirilmesi (örneğin, tesis ve filo işlevselliğinin iyileştirilmesi); yeni veya mevcut marka değeri üzerindeki etki; fikri mülkiyet varlıklarının oluşturulması veya geliştirilmesi; Tedarik zincirinde ve işletme modellerinde yapılan değişiklikler (örn. tedarik zincirinin esnekliğinin artırılması, üretimin iç kaynaklardan sağlanması); yeni düzenleyici veya ticari rejimlere katılım (örn. emisyon kredilerinin paylaşımı); ve yeni çevresel maliyetleri, yeni ürünleri veya yeni süreçleri yansıtan kâr değişiklikleri.

Tebliğde, transfer fiyatlandırmasını etkileyecek bu sorunlar ÇSY'nin Türk vergi mevzuatı bakımından önemi özelinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çevresel, Sosyal ve Kurumsal Yönetişim, Vergi, Sürdürülebilirlik, Transfer Fiyatlandırması

ENVIRONMENTAL, SOCIAL AND CORPORATE GOVERNANCE AND TRANSFER PRICING

***Ayhan Selçuk Özgenç**

Environmental, Social and Corporate Governance (ESG) issues around sustainability are increasingly affecting the way companies have been doing business in recent years. Globally, more and more companies and investors are recognizing that sustainability is a strategic priority that involves significant business risks and opportunities.

As noted by the United Nations, environmental, social and corporate governance is not only a concern for individuals, but is also a strategic priority for multinational corporations (MNCs), investors and governments. Following the UN initiative, the European Commission has also issued several directives in regards to ESG. In this context, ESG affects the tax management of MNEs in various ways.

For example, many national governments provide tax incentives to encourage environmentally-sustainable practices. These incentives encourage companies to adopt environmentally-friendly practices while easing their tax burdens. Other areas of influence involve environmental and carbon taxes. Many countries have introduced policies to reduce greenhouse gas emissions, for example, the new EU Carbon Cap Adjustment Mechanism (CBAM) and revisions to the EU Emissions Trading System.

Transfer pricing regulations aim at arm's-length pricing for the transfer of goods, services or intellectual property rights between multinational companies in different countries. Although different countries have their own practices in terms of the application of the arm's-length principle, the OECD Transfer Pricing Guidelines are the main reference source for global transfer pricing standards. Chapter IX (Transfer Pricing Aspects of Business Reorganizations)

* Doç.Dr., Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk Anabilim Dalı, ayhan.ozgenc@marmara.edu.tr.

is particularly important for ESG. Transfer pricing is also affected by the fiscal implications of the ESG policies pursued by national governments.

For example, the transfer of environmentally-friendly products or technologies, and the pricing structures used, are important for revenue authorities. Likewise, MNEs should evaluate their pricing structures with appropriate comparable methods in order to comply with transfer pricing requirements.

ESG raises a number of transfer pricing issues that will require companies to potentially revamp their transfer pricing policies. Some of these ESG transfer pricing issues include: changes and/or adaptations to the business model; major new product costs and/or savings (e.g., energy costs, cooling costs); development of new products and processes (e.g., improved plant and fleet functionality); the impact on new or existing brand equity; the creation or enhancement of intellectual property assets; changes to the supply chain and operating models (e.g., increasing supply-chain flexibility, insourcing production); participation in new regulatory or trading regimes (e.g., sharing of emission credits); and finally, changes in profits because of new environmental costs, new products or new processes.

In the paper, the above issues that will be affecting transfer pricing will be discussed, with a special focus on the importance of ESG for Turkish tax legislation.

Key Words: Environmental, Social and Corporate Governance, Tax, Sustainability, Transfer Pricing

